

Central European
Digital Media
Observatory

Dilema: věda vs. náboženství

Coffee Beans

**Hugo Gloss, vědecký pracovník CEDMO-SVA a
COO DEKK Institutu**

Pandemie onemocnění Covid-19 byla příležitostí, která poukázala na míru důvěry ze strany široké veřejnosti k vědecké obci. Velká část veřejnosti respektovala protipandemická opatření a mnozí také absolvovali očkování proti tomuto onemocnění - na Slovensku je míra proočkovanosti dvěma základními dávkami 51,1% (1) a v České republice 64,4% (2). Případ pandemie a s ním spojená potřeba důvěry ve vědu a tedy i efektivnost a bezpečnost vakcín však nemá teoretický, ale velmi praktický dopad, protože je spojen s ohrožením nebo ochranou vlastního zdraví.

Jaké postoje však zastávají obyvatelé České republiky a Slovenska, když se v jejich pojetí dostávají do konfliktu nepraktické záležitosti, jako například očkování novými vakcínami v době pandemie, ale výsostně hodnotová témata, u kterých se věda dostává do sporu s jejich vírou? V případě náboženského přesvědčení se nemusí jednat jen o tradiční náboženství jako je například v regionu V4 křesťanství, ale rovněž i různá nová náboženská hnutí nebo trendy. Dilema víra vs. věda zkoumala i jedna z otázek průzkumu World Values Survey, který byl v České republice a na Slovensku realizován v roce 2022.

(1) Stratégia očkovania proti COVID-19 na jeseň 2023, Dostupné na <https://www.uvzsr.sk/web/uvz/strategia-ockovania-proti-covid-19-na-jesen-2023>

(2) COVID souhrnné statistiky, Dostupné na <https://ockovani.opendatalab.cz/statistiky>

Povězte nám, zda rozhodně souhlasíte, souhlasíte, nesouhlasíte nebo rozhodně nesouhlasíte s následujícími výroky: Kdykoli se věda a náboženství dostanou do konfliktu, má pravdu náboženství.		
	CZ	SK
Rozhodně souhlasím	2.3%	8.8%
Souhlasím	15.5%	22.4%
Nesouhlasím	41.3%	32.7%
Rozhodně nesouhlasím	34.5%	24.5%
Nevím / Neodpověděl(a)	6.4%	11.6%

Tabulka 1: Přehled postojů v otázce věda vs. náboženství v České republice a na Slovensku v roce 2022. (Zdroj: World Values Survey, 7. vlna)

Z výzkumu vyplývá, že v případě dilematu mezi vědou a vírou v České republice 17,8 % dotázaných upřednostňuje své náboženské přesvědčení a na Slovensku tato hodnota dosahuje úrovně 31,2 %. Přestože Česká republika je obecně vnímána jako jedna z nejvíce ateistických zemí v Evropě (3) výsledek 17,8 % je stále několikanásobně vyšší než výsledek průzkumu World Values Survey 7. vlny v Nizozemsku (5,3 %).

---

(3) Lipka M., 10 facts about atheists, 2019, Dostupné na <https://www.pewresearch.org/short-reads/2019/12/06/10-facts-about-atheists/>

Vysvětlit tyto trendy bude vyžadovat další výzkum, podle hypotézy v rámci týmu CEDMO-SVA však uvedené výsledky nemusí automaticky znamenat, že respondenti nerespektují výsledky vědeckého výzkumu, spíše mohou poukazovat na skutečnost, že zatímco náboženské pravdy jsou ve své podstatě hodnotové a neměnné, výsledky vědeckého bádání jsou z definice podrobeny kritice, opravovány a vylepšovány. Zároveň je lidské psychice vlastní, že je pro ni snazší přijmout změnu nějakého faktu, než hodnotovou změnu, která by vyžadovala nutnost změny ve vlastní identitě. (4)(5)

---

(4) Pulverer B. When things go wrong: correcting the scientific record. EMBO J. 2015 Oct 14;34(20):2483-5. doi: 10.15252/embj.201570080. PMID: 26467018; PMCID: PMC4609179.

(5) Jamieson K. H., McNutt M., Kriermer V., Sever R., Signaling the trustworthiness of science. In: PNAS, Vol. 116, No. 39, 2019, Dostupné na: <https://doi.org/10.1073/pnas.1913039116>

Datasets:

World Value Survey Wave 7. Inglehart, R., C. Haerpfer, A. Moreno, C. Welzel, K. Kizilova, J. Diez-Medrano, M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin & Puranen, B. et al. (Eds.) (2018). World Values Survey: Round Seven - Country-Pooled Datafile. JD Systems Institute & WVSA Secretariat.